

84. 89 (=400)
20
1-45506

РАИСА САРПИ

ХЕВЕЛ МУЛКАЧЕСЕМ

Ачасем валли сӓвӓсем

Национальная библиотека ЧР

4-045506

У
К84.09 (= 444)
С 20
С 20

РАЙСА САРПИ

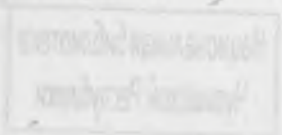
ХЕВЕЛ
МУЛКАЧЕСЕМ

Савӓсем. Ачасем валли

Художник
Олга Любунова

Шупашкар
«Сӓнӓ Вӓхӓт»
2013

УДК 821.161.1

ББК 84(2Рос = Рус)6-5

С 20

ЧУВАШСЯ

ХĔВЕЛ
МУЛКАЧĔСЕМ

Сăвăсем. Ачасем валли.

Сарпи Р.В.

Хĕвел мулкахĕсем. Сăвăсем. Ачасем валли.
Ўкерчĕкĕсем О.Н. Любимован. – Шупашкар: «Çĕнĕ
Вăхăт», 2013. – 48 с., ил.

Проверено 19 СЕН 2017

У-45506

Национальная библиотека
Чувашской Республики

© Сарпи Р.В., 2013

© Любимова О.Н. ўкерчĕксем, 2013

ВУЛАКАНСЕНЕ СЁННИ

Парнелеп сире савă ҫыххи,
Ман чёре чечекёсен пуххи
Пурантӑр ялан сирён килте,
Пуранӑр ялан ман ыр пилте.

Сӑрлӑ кӑранташ, тем-тёрлӑ сӑрӑ
Тытӑр та алла хавассӑн, йӑрӑ,
Ўкерчӑксене хевтеллӑн сӑрлӑр –
Кёнекене шет илемлӑ тӑрлӑр!

Тусӑмсемӑр , сӑввӑмсене вулӑр,
Савӑнса хаваслӑн ыртӑн кулӑр!
Вуламашкӑн юлташсене сёнӑр,
Тӑл пулма мана хёрӑллӑн чёнӑр!

Парнелеп сире юратӑва –
Парнелеп чунри юрра-сӑвва.
Ушкӑнпа пӑрле, хавхаланса,
Тӑпере вёҫер саркаланса.

605247
1822 XAV
5-407-2211-22
BYAKAHOE CEHH

ЭЛ - ✓ КЁНЕКЕ УЯВЁ УГАЙ

Кёнеке эрни хёвёллён
Килсе ҫитрё уявла.
Капёр тумлән, ҫут хевтеллён
Вәл ҫёклет чунри хала.

Кёнеке – тус пит хастаррән
Ас парать пире ялан.
Малалла чёнет патваррән,
Тунсәх мар унпа нихсан.

Юмахсем ярать аваллән,
Хутшәнма унпа – кётрет!
Парнелет пире хаваллән
Тусләх, юрату, тивлет.

Кёнеке-туса вулатпәр,
Юратса чун-чёререн.
Варласран хуплаш тәватпәр,
Ёмёр пултәр тёнчере.

ШАҢКАРЧ

Шанкарч юрә шәратать,
Керменне вәл юратать.
Иртенпех юрлат хавассән,
Тәнчене мухтат хаваллән.

Вәссе килнә кәнтәртан
Ҙак хаваслә тусәм ман.
Чунәма хаваслатма
Чәнчә юрә шәратма.

Вәл юрлатъ, эп те юрлап,
Йываҗ айәнче тәрап.
Иккән харәссән юрлатпәр,
Пәр-пәрне телей сунатпәр.

ЭП – ХАВАСЛА ПУПУГАЙ

Эп – хавасла попугай,
Калаҫатӑп эп пӗрмай.
Юрататӑп ҫу кунне,
Ҫу ҫӗклет чӗрчун чунне.
Тириль-тириль-тири-ли!

Эп – хавасла попугай,
Калаҫсам манпа пӗрмай.
Пулӑшсам мана ялан,
Савӑнса юрлам ян-ян!
Тириль-тириль-тири-ли!

Эп – хавасла попугай,
Эс манран тарса ан кай!
Эс манпа калаҫ-юрла!
Чунра пулӑ ҫут ҫулла!
Тириль-тириль-тири-ли!

КАПАР ТУМ ХАЛЬ ТӄХӄНӄТПӄР

Тӄслӄх кӄтартсам, куян,
Курӄнар паян пуян,
Тӄхӄн капӄр кӄпеме
Уявра халь сӄреме.

Тӄлӄнӄ атте-анне
Курсанах хӄр-куянне:
– Пирӄн килте пур иккен
Пит хитре куян-пике!

Ун валли принц тупмалла,
Лавккана васкамалла!..
Атте куян-принц туянӄ,
Савӄнӄ пике-куянӄ.

Тяппипе принц пусран шӄлӄ –
Тӄхӄнтарӄ пус кӄшӄлӄ:
– Эс – сӄраçнӄ хӄрӄм, – тейӄ,
Хӄр-куянӄм хӄпӄртейӄ.

Куян туйӄ чаплӄ кӄрлӄ,
Пит нумай куян-тус вӄрлӄ –
Пӄхӄс ман куян сине.
Сӄнӄс мана – хусине.

САЙККАПА СУЙККА

Йăкăлт-якăлт! Йăкăлт-якăлт!

Сикрĕ, сикрĕ, сикрĕ Сайкка.

Йĕчĕ, йĕчĕ, йĕчĕ Суйкка:

– Ай! Сикет кĕпер сине,

Тарĕ кĕç вăрман хыçне!..

Йăкăлт-якăлт! Йăкăлт-якăлт!

– Эпĕ сан теттұ-çке, Суйкка, –

Тет а́на мулкачĕ Сайкка, –

Сикмĕп эп кĕпер сине,

Тармăп эп вăрман хыçне.

Йăкăлт-якăлт! Йăкăлт-якăлт!

Сикрĕ, сикрĕ, сикрĕ Сайкка –

Ыр сăмах итлет, ав, Суйкка:

– Пулăп эп ялан санпа,

Эп санпа – хавас сăнпа!

Йăкăлт-якăлт! Йăкăлт-якăлт!

Санпала пĕрле сикетпĕр,

Юханшыв патне ситетпĕр,

Сикĕпĕр кĕпер сине,

Тарăпăр вăрман хыçне!

Йăкăлт-якăлт! Йăкăлт-якăлт!

Сикрĕ Сайкка, сикрĕ Суйкка,

Сикрĕç, сикрĕç, сикрĕç суйкăн!

Сикĕç, ак, кĕпер сине,

Тарĕç сĕм вăрман хыçне.

Йăкăлт-якăлт! Йăкăлт-якăлт!

Çитрĕç, ак, кĕпер патне,

Çитрĕç, ак, вăрман патне...

Сикёс кёс кёпер хыҫне,
Сикёс, ак, вәрман хыҫне...

Йәкәлт-якәлт! Йәкәлт-якәлт!
Малалла... Аннесёр шиклө...
Сём вәрман - кашкәр хушиклө...
Суйкка Сайккана каларё:
– Каялла сиккелер мар-и?..

Йәкәлт-якәлт! Йәкәлт-якәлт!
Сиккелер анне патне.
Харсәр, вайлә ҫын анне.

Калăпър ăна ҫапла:
– Пит хаваслă санпала!

Йăкăлт- якăлт! Йăкăлт- якăлт!
Сиккелерĕмĕр хĕмпе!
Кăшт ҫўре- ха пирĕнпе!
Сиккелер кĕпер патне,
Сиккелер вăрман патне!

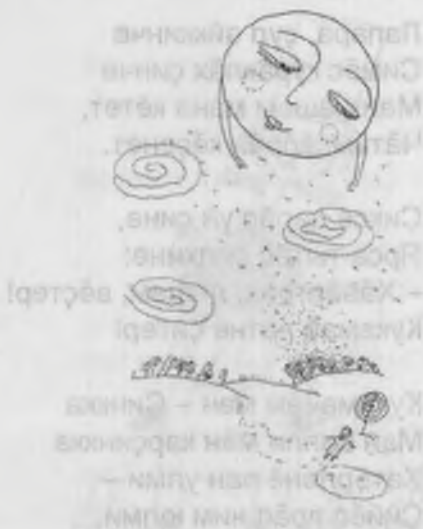
Йăкăлт- якăлт! Йăкăлт- якăлт!
Сайккана йăл кулчĕ амăш,
Суйккана куҫ хĕсрĕ амăш,
Сикрĕ вăшт! кĕпер патне!
Сикрĕ вăшт! вăрман патне!

Йăкăлт- якăлт! Йăкăлт- якăлт!
Сикрĕ, сикрĕ, сикрĕ Суйкка,
Сикрĕ, сикрĕ, сикрĕ Сайкка,
Сикрĕҫ харсăррăн вĕсем:
Амăшпе сикрĕҫ вĕсем,
Сикрĕҫ вăшт! кĕпер патне:
Сикрĕҫ вăшт! вăрман хыҫне!

Йăкăлт- якăлт! Йăкăлт- якăлт!

МЕЧЕК

Тәппи-таппи-тап-тап!
Хытәрах мана эс ҫап!
Ҫавәрса ҫөре пәрах!-
Пуләп эп хавасләрах.

Тәппи-таппи-тап-тап!
Мелләрех мана эс ҫап!
Хёнесен те эс мана,
Күренместөп эп сана.

Тәппи-таппи-тап-тап!
Эп сикмешкән юратап.
Эх, ҫитесчө пөлөте!
Пурнәҫласчө ёмөте!..
Тәппи-таппи-тап-тап!
Тыт мана!
Атту тарап!..

ЛАША

Лапара, җул айккинче
Симёс курәкләх җинче
Ман лашам мана кәтет,
Чәтәмсәррән кәҗенет.

Сиксе ларәп ун җине,
Ярса тытәп җилхине:
– Хәвәртаһ, лашам, вәҗтер!
Кукамай патне җитер!

Кукамайәм ман – җинкка
Ман валли мән карҗинкка
Хатәрленә пан улми –
җийәп ярәп ним юлми.

Кулачсем – кәмакинче.
Пүремеч – сәтел җинче.
Пулнә кукәлә әнса –
Хәналанәп савәнса,

Лашана та эп хәналәп,
– Малалла! – тесе җеҗ каләп:
Киләп вәҗтерсе калла,
Кучченеҗ тытса алла.

Эп хәналәп туссене,
Кукәльсем сәне-сәне.
Пит аван – лаша ман пур,
Вәҗтерсе җүрет маттур!

Мән лапа пур манән хамән,
 Мән лаша та пур хәрхамән.
 Утланатәп кашни кун,
 Ёркенсе тәмасть ман чун.

Эп пит харсәр юланутсә,
 Лашана саватәп шутсәр!
 Вёсгерсе суретеп эпё
 Лапара халь тәпёр - тәпёр.

Ёненсемёр, эп хастар!
 Эпё пёртте хытә мар.
 Ярәнтәрәп пит аван —
 Шәккалат мана парсан.

ЭП ВЁРЕНТЁП КУШАКА

Чятма ҫук мана саваҫҫё,
Пит-куҫа, алла ҫаваҫҫё.
Вёрентеҫҫё ир ҫинче:
– Ҫи сётелён хушшинче!

Кушака кўрентересҫё,
Ура айён ҫитересҫё.
Тап-таса урай, шап-шар,
Пурпёрех въл сётел мар.

Эп вёрентёп кушака
Шеп тытмашкән кашака.
Ҫён йёрке килте эп тавӑп –
Кушак тьяпписене ҫавӑп.

Чинлӑн лартӑп ирхине
Ҫён сётелён хушшине
Ҫемьемпе апатланма –
Культурӑллӑн сӑнланма!

Пурте пӑхёҫ кантӑкран –
Тёлёнёҫ ман кушакран.
Тёслёх илёҫ кёҫ унран.
Савӑнё кушак чунран.

Пур кушаксене халь ёнтё
Чыслӑн эп ҫиме вёрентёп.
Пурте итлёҫ хушшине,
Сӑнёҫ эсёр ҫинине!

УАЗИ
КИРАБ ЭС

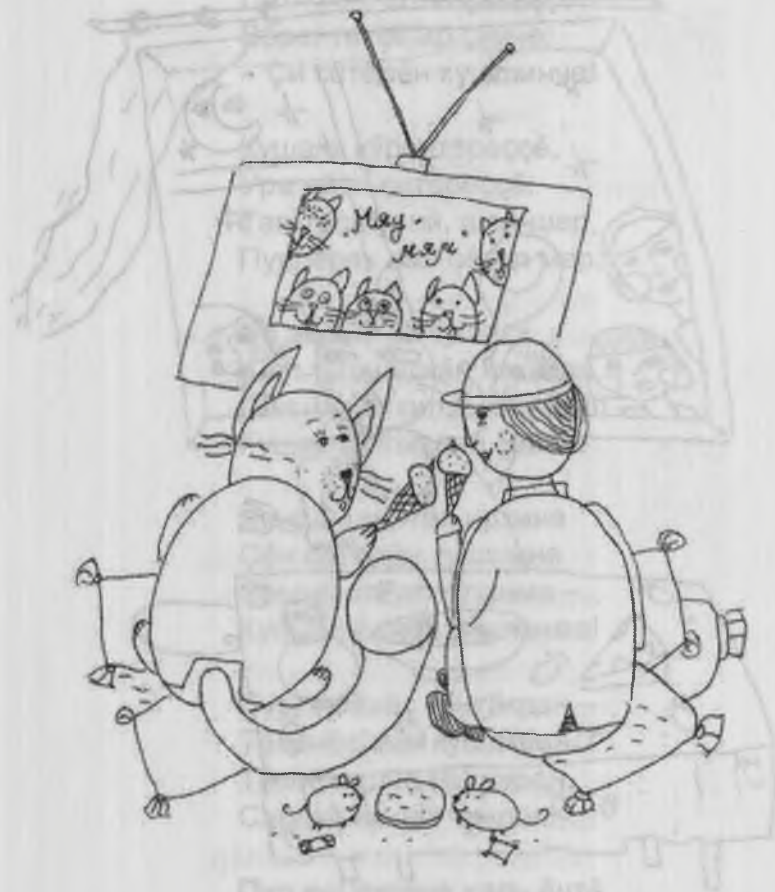

Ц-45506

Национальная библиотека
Чувашской Республики

ЭП ӨРӨНТӨЛ КУШАКА

Четке сүк мага сакор,
Дуураа мага сакор.

Эп өрөнтөл кышкы күнү
Чыгыш-чыгыш өрөнтөл.
Дуураа мага сакор,
Чыгышкы сакор.

1-күрөк

Чыгышкы сакор,
Чыгышкы сакор.

КИРЛЭ ЁҢ

Сёрёп пудра сәмсине,
Турәп җәмлә хўрине –
Пусләх евөр ман кушакәм,
Пысак ёсләх пуслә, акә.

Телевизора кёҗ ларәп –
Кушака сәмах эп парәп.
Җён программа «Кушак җурчө»
Тёнчипех ачасем курччәр.

Җён хушу кәларәп йәпәрт –
Ашшө- амәш итлөҗ шәпәрт:
Пухәнса пурте пөрле
Юрлөҗ «мяу – мям!» җөрле.

Кушакпа – хам тусәмпа
Җөнө, вирлө пусәмпа
Тәвәпәр эпир сөнў –
Пётём тёнчене Чёнў:

– Пур кушак җурисене
Йышәнәр җемьесене.
Килсөр-җуртсәрри ан пултәр –
Телейпе кашни чун тултәр.

ЖИРАФ

Жираф утса җүрет мәнаҗлә,
Чәмлать вәл җулҗә ирлө-каҗлә.
Вәл халь чи модәллә чөрчун –
Вегетарианец! Ырә чун!

Вәл тәнәҗ кәмәллә, хаваллә,
Хәватлә та ачаш, хаваслә –
Тытса җурмасть никам хәмне
Тәрантарасшән хырәмне.

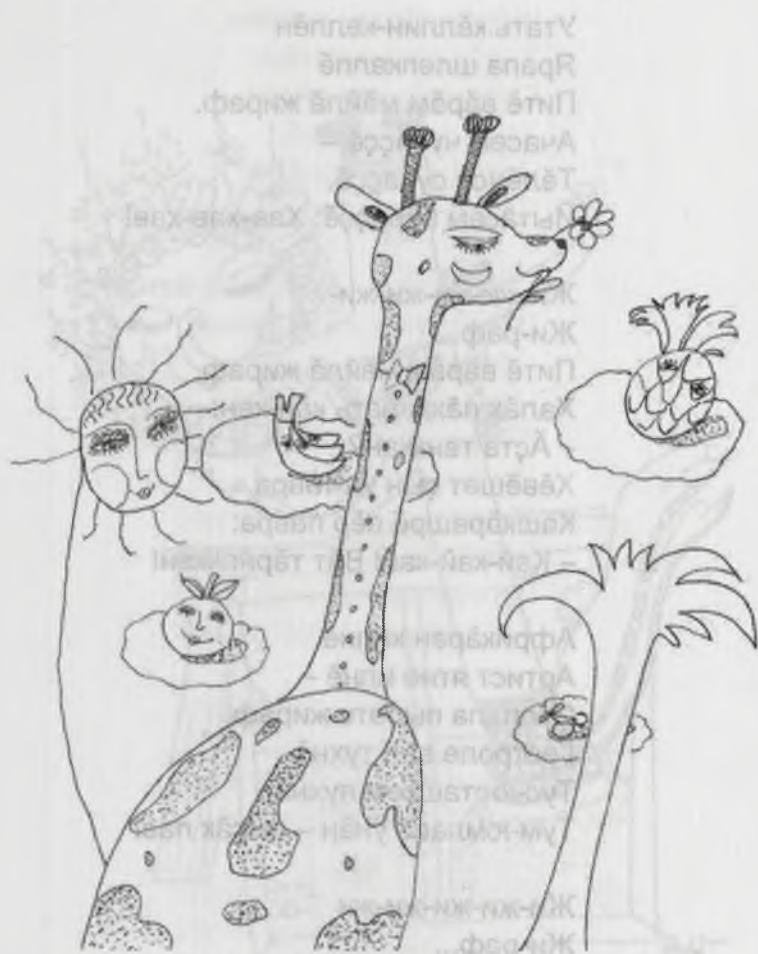
Илемлә, вәрәм мәйләскер,
Хеветлә, җутә әсләскер
Лаша, ёне, слон евөрех
Вәл халәхшән еҗслесшёнех...

Унпа тәвасчө килөшү –
Пулатчө ыра илөшү.
Унпа хитрен калаҗмалла,
Вара иленө вәл алла.

Әна әс памалла кәштах,
Еҗе вәл пуҗәнө вәштах.
Эп жирафа вөрентөп хам –
Унпа пөрле еҗе тухам!

Жираф - чән пуләшуҗә пулө –
җынсем патне выртать ун җулө.
Пуҗтарө җимөҗ – ананас –
Хәналө манпала сана.

BAŞAM MÄYLÄ JIŞAF

Çäätärcem püştärbäl täm çäñnen.
- Xäwäle küp äwäp ätkännen!
Xäñne häñ äpäsce:
Bäl ütäp ärbäce,
Tintä wärbäm mäylä jırdıf.

ВĂРĂМ МĂЙЛĂ ЖИРАФ

Утать кĕллин-келлĕн
Ярапа шлепкеллĕ
Питĕ вăрăм мăйлă жираф.
Ачасем чупаççĕ –
Тĕлĕнсе супаççĕ.
Йытăсем вĕреççĕ: Хав-хав-хав!

Жи-жи-жи-жи-жи-
Жи-раф...
Питĕ вăрăм мăйлă жираф.
Халăх пăхкалать кăн-кан:
– Ăçта танккан?
Хĕвĕшет çын ун тавра.
Кăшкăрашрĕ пĕр павра:
– Кай-кай-кай! Вăт тĕрناقкай!

Африкăран килнĕ
Артист ятне илнĕ –
Çулпала пырать жираф.
Гастроле вăл тухнă,
Тус-юлташсем пухнă,
Тум-юмлавĕ унăн – пысăк лав!

Жи-жи-жи-жи-жи
Жи-раф...
Питĕ вăрăм мăйлă жираф.
Вăл утать юрласа,
Хăйне хай ырласа:
– Хĕвеле чуп тăвап питĕнчен!
Çăлтăрсем пуçтарап тĕм çинчен.

КАВАК ДУЙУНУНЕН ЮРҖИ

Шәһәр мәктәп мәктәп мәктәп
Шәһәр мәктәп мәктәп мәктәп
Шәһәр мәктәп мәктәп мәктәп
Шәһәр мәктәп мәктәп мәктәп

Бул җанга җанга җанга,
Хурчун җанга җанга җанга.

Нарт-нарт-нарт, нарт-нарт-нарт!
Кәриш җанга җанга, нарт!
Кәриш җанга, кәриш җанга,
Кәриш җанга, кәриш җанга!

Юрататӓп эп пурнӓҫа,
Шав шанатӓп шеп ӓнӓҫа.
Шӓрӓх ҫӓртен килтӓм,
Халӓх пилне илтӓм,
Сирӓн ҫӓрсем тӓрӓх
Халь утатӓп йӓрӓ.
Чаплӓ артист эпӓ!
Паллӓ артист эпӓ!

Халӓх тӓрать хапхасем патӓнче,
ҫӓварне карса тӓлӓнет:
– Ах, тӓнче!
Мӓн катемпийӓ ку?! Ай, тур-тур!!
Ачасем хуравлаҫҫӓ маттур:
Жи-жи-жи-жи-жи
Жи-рав
Гастроле килнӓ!
Пулать курав!

КАВАКАЛ ЧЕППИСЕН ЮРРИ

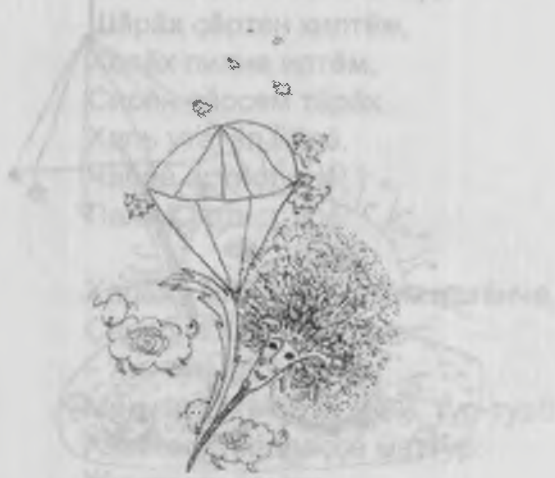
Нарт-нарт-нарт, нарт-нарт-нарт!
Шурәмпүҫ шуралчә, нарт!
Ёнтә вәхәт выляма,
Васкар халә урама.

Нарт-нарт-нарт, нарт-нарт-нарт!
Хаваспа утатпәр, нарт!
Килтёмөр пёве хёрне,
Шыв сапатпәр пёр-пёрне!

Нарт-нарт-нарт, нарт-нарт-нарт!
Ишнә май чәматпәр, нарт!
Выльәпәр пытанмалла,
Хуререн вәшт тытмалла.

Нарт-нарт-нарт, нарт-нарт-нарт!
Каҫхи шуҫәм ҫитрә, нарт!
Килелле халь каймалла,
Киләпёр ыран, калла!

САП ЧЕЧЕК

Эпё – сап-сарă чечек,
Улăхра ўсеп чечен.
Кăпăшка ман ҫеҫкемсем –
Сап-сарă шевле-хёмсем.

Эпё – сап-сарă чечек,
Пит ачаш, хитре, черчен.
Киленетёп хампа хам.
Илеме сана парам.

Эпё – сап-сарă чечек.
Тап-таса ҫут сывлăм пек.
Ҫынсене сёнеп хаваслăх,
Парашютлă ман пуласлăх.

Эпё – сап-сарă чечек,
Хёвел пек ҫиҫетёп тек.
Чир-чёртен те эп сиплетёп,
Сан патна вёҫсе ҫитетёп!

ЧИЕСЕМ, ЧИЕСЕМ

Чиесем, чиесем
Лартрăмър эфир.
Сад пулса, сад пулса
Тăчĕ пушă хир.

Чиесем, чиесем
Пиçрĕç хĕп-хĕрлех.
Килĕрех, тусăмсем,
Пухăпър пĕрлех!

Чиесем, чиесем
Тутлă çав тери!
Тусăмсем, чиесем
Пĕрле çиер-и?

АСАМЛА КЕРМЕН

Тәрәт кермен асамлән
Мән Атәл хәрринче.
Асамҗисем – хаваслән
Җуретпәр җәр җинче.

Шевле кермен – «Росинка»,
Юмах – халап та мар.
Вәл лагерь – җут «Росинка» –
Эпир – хәвеллә җар!

Пире парәт хаваллә
Ыр сывләш сәм вәрман.
Кунта кашни кун паллә!
Кунта – кәтретлө стан.

Йөместпәр, хурланмастпәр –
Ташлатпәр юрласа.
Канатпәр-савәнәтпәр –
Чуна саламласа.

Вылятпәр та кулатпәр,
Ишетпәр Атәлта.
Җән вәй-халпа тулатпәр –
Җәтмахри пек кунта.

ХЭРЭ АМХАР АНГЕМ

Нэгдүгээр сарын өдөр / 1st day of the month /

Хүндэтгэсэн / 1st day of the month /

Хүндэтгэсэн / 1st day of the month /

Орлог / 1st day of the month /
Чанар / 1st day of the month /
Тогтвор / 1st day of the month /
Мухтар / 1st day of the month /

ХЭВЕЛ МУЛКАЧЭСЕМ

Йăлт-йăлт сикелеççе пахчара – курап!
Юрă парнелетеп эпĕ вёсене.

Чиесем пухатăп – банкăна хурап,
Тав туса шевлеллĕ сар мулкачсене.

Сар хёвел мулкачёсен ашă тятписем –
Мăя кăтăклаççе – эп кулатăп шеп.

Сар хёвел мулкачёсен çутă сапписем –
Пахчара пёччен те хăрамастăп эп.

ПАТТАР СЫСНА АМИ

Хўри пākār,
Сāмси мākār –
Сысна ами - амāш
Султан пек харкамāш
Саркаланса выртнā,
Шālне кишёр ҫыртнā.

Хўри пākār,
Сāмси мākār –
Ҷурисем выртаҫҫē,
Харāссār туртаҫҫē
Чēччине пит вирлē.
Сēt вēsене кирлē.

Хўри пākār,
Сāмси мākār-
Орден ўкeретēп –
Чап āна кўретēп.
Паттār сысна амāш
Мухтава юрамāш!

СЛОН

Сәрт-ту евёр слон капмар,
Асла, ыра та патвар.
Пурәнать шәрәх енче,
Инҗетри җәршывсенче.
Кәтартсан экран җинче –
Куҗ илместәп ун җинчен.
Мән тери хитре чәрчун!
Уншән тунсәхлать ман чун!

Туслашас килет слонпа,
Ярәнас килет унпа!
Слон җинче пырсан шула –
Тәләнә мәнпур хула!..
Вәт вәт пулеччә шәв-шав!..
Вәт вәт пулеччә мухтав!..
Слон аҗстан тупас-ши ман?
Тәлөкре курнать ялан...

ПАРПУС

Йыт ҫури, ак, парнелерёҫ:
– Сан валли пулать тус, – терёҫ.
Ай-тур-тур! Епле вӑл пёчёк –
Ал лаппи ҫинчи ҫӑм мечёк...
Хуп-хура каҫ евёрах.
Сӑмси пёчёк пӑнчӑ пек.

Эп ӑна пӑхатӑп ирсерен,
Сёт яrsa паратӑп каҫсерен.
Кунёпе вылятӑп унпала,
Питё туслӑ йыт ҫуриҫём манпала.

Йыт ҫури кӑшт ӱсрӑ ёнтё.
Хӑратмасть ҫёрлехи ёнтрёк –
Юнашар Парпус ҫыврать.
Чӑмӑр пек сӑмси ҫавра.

Йыттӑм ӱсё пысӑк пӱллё,
Пичкерен те пулӑ ҫӱллё.
Кайӑп вӑрманна унпа,
Тупӑп упана унта!

Мит сүрм, ак, пазонелдэс:
- Сэм валдн пүлэтэ түс - төбэс
- түр-түр! Эннэ ван пәнэк -
... пәннн снннн снннн сннннн.

ВЁРШЁН

Вёсет ҫил евёр кашни кун
Шыв ҫийён ҫивёч вёршён.
Мёлки васкать хай хысҫан ун...
Тивлет вӑл пирён ҫёршён!

Вёсет вёршён пит вирлён
Самолет пек каҫ-ирлён
Яп-янкӑр тўпере.
Ҫўлтен сӑнать ҫёре.

Ӑна чунтан саватӑп,
Пӑхса эп савӑнатӑп.
Ҫыр хёрринчи хушӑксенче
Ӑна сыхлап кушаксенчен.

Ҫак вирлӗ кайӑк, вёснӗ май
Тытать шӑна - кӑпшанкӑ.
Анчах хастарскере пёрмай
Сыхлать кушак-йӑпшанкӑ!

Вёсесчӗ манӑн вёршёнле!
Пуласчӗ вӗл ҫунатлӑ.
Ҫӗкленӗп эп тўпенелле –
Вёсевсӗ – летчик пулӑп!

ВАЛЮШПА КАЛУШ

Валюша паян кукашшĕ
Илсе пачĕ сут калуш.
Урама Валюш тухасшăн:
Куртăрччĕ ăна Алюш!..

Тăхăнчĕ вăл йăпăр-япăр
Йăлтăр-йăлтăр калуша!..
Куççуль тухрĕ шăпăр-шапăр!!!
Мĕн-ши пулчĕ Валюша?!

Хаш та хаш сывлать вăл ассăн...
Хурлăхпа чĕри тулать...
...Сар хĕвел тулта хавассăн
Йăл-йăл-йăл çиçсе кулать.

Çĕр тип-типĕ. Пылчăк çуккă.
Туфлипе юлташ çўрет.
– Çумăр, килсе çу-ха туххăм!–
Теейсе Валюш йĕрет...

КЕԵՆԱԼԷ ԳԵՄԻԷ

Տոբն Կոնրա Կոն Գլուսե
Կոնրա Կոնրա, Կոնրա

КЕВЕЛЛЕ ҖЕМЬЕ

Эп, атте, анне каҗ-ир
Юр юрлатпәр шеп эфир
Хир, вәрман, җаран җинчен,
Тинёспе тўпе җинчен.

Җирёп туслә ман җемьем,
Юрләр пирёнпе, туссем!

Эп, атте, анне каҗ-ир
Шәрататпәр җеҗ эфир
Асатте – кукаҗ җинчен,
Асанне – кукам җинчен.

Җирёп туслә ман җемьем,
Юрләр пирёнпе, туссем!

Эп, атте, анне каҗ-ир
Юрләпәр ялан эфир
Тусләх, тәнәҗләх җинчен,
Пире илттөр пур тәнче!

Җирёп туслә ман җемьем,
Юрләр пирёнпе, туссем!

ЛИЛА

Ҷён Ҷул ячәпе! Хаваслә
Саламсем йәри-тавра.
Иртенпех паян Ҷәр саслә
Кил тәрәть хавас шавра!

Таврара халь тәпәр-тәпәр:
Ҷөнә Ҷул! Парне – зала!
Асатте кәрет пит йәпәрт –
Тытнә теттесем алла.

Теттесем пүртре мән чухлә!
ВиҶә слон, упа, жираф!
Ҷәр шәши, шапа, – кам шутлә!
Капәр тум – тәп-тулли шкаф!

ВиҶ Мальвина, вунә Барби,
Пукане ҶеҶ – мәнә лав!
Шәккалат, шерпет – Ҷурт бар пек...
Парнесем – чән-чән курав!

Аләка такам шаккарә –
Шәнкәртатрә! шәнкәрав.
Аләка уҶма васкарә
Йәл кулса амәшә, ав.

Лиләна мёскер-ха пулчә?
Чупрә амәш хыҶәнчен.
Ашшәпе паян тәл пулчә –
КурнәҶманччә темәнччен.

Савнә ашшә ун пәр харәс
Илсе килнә парнесем.

ХІМА ХІМА

Літа ўскалата вяскалі...
Тамара гэта вяска ўскалі...
Ашарымаў абнавіў...
Літа ўскалата вяскалі...
Хіма хіма ў вяскалі...
Хіма хіма ў вяскалі...

Хёл мучи, Юр-хёр, җән парӑс –
Җитнӗ Җурҗӗртен вӗсем.

Ли́ла уҗка́лать васкавлӑн...
Тӗрлӗ-тӗрлӗ курупка!
Тем шырать васкав хускавлӑн,
Ашшӗ-амӑшӗ шӑп-ха.

Ли́ла кӑмӑлсӑр-җке питӗ –
Кӑн! пӑхса пурне куҗлать.
Хӗп-хӗрлех ун сӑнӗ-пичӗ –
Җӗнӗрен шырав пуҗлать.

Тупрӗ вӑл ӗне те вӑкӑр,
Пукане, мулкач... Епле?..
– Йӑмӑк җук-җке! –
Мӑкӑр-мӑкӑр
Кӗренсе сӑмах тӗплет:

– Пӗтӗмпех кӑларса перӗр
Парнӗре мӑн җырмана...
Йӑмӑк парнелетпӗр, – терӗр, –
Җӗн җулта эсир мана...

Айӑплӑн пуҗ уҗрӗ амӑш...
Ашшӗ пӑхрӗ куҗӗнчен:
– Чӑн, курса тӑрать турамӑш,
Шухӑшлап йӑмӑк җинчен...

Ли́ла макӑрма пӑрахрӗ:
– Эппин, кайӑр лавккана...
Амӑш куллине янратрӗ:
– Эрех пулмӗ пӗр кана...

Сӑмах панӑ, туянатпӑр!
Кӑшт анчах укҗа пухатпӑр!

АСАМЛА КЕРМЕН СИНЧЕН ХЫВНА ЮМАХ

Ырлăх-сывлăх, çамрăк тус!
Килўнте пёччен ан юс!
Кил, юмах ярса парам!
Сывлăха сул кăтартам!
Эп пёлетёп – çутă ёмёт
Çутатать чунна вут-хёмён.
Вёл сарса асамлăха
Ирттереп асаплăха.
Пур çынна эп юрататăп,
Юрату çырли тататăп
Эп асамлăх сатёнче,
Эп ялан çын патёнче.
Эп пуриншён те яваплă,
Çавăнпа мухтавлă, чаплă.
Вай парап пур тёнчене,
Халь пăхатăп сан çине.
Ачаран юмах вулатăн,
Рыцарь тёлёкре пулатăн.
Асталатăн вут та хёç,
Эс шыратăн паттър ёç.
Эсё хăвартрах ўсесшён,
Паттър çёнтерў тўсесшён.
Ёмётре шыран термен,
Тёл пуласшăн эс кермен.
Санăн шухăшна пёлетёп,
Ыр хыпар халь пёлтеретёп.
Чăн та паттър эс – ман тус!
Шанчăкпа çёр çине пус!
Пăхкала йёри -тавра.
Шăрат юрă пёр çавра.

ХЫШНА АМАХ

Аш-чикне тимле, сәна,
Чухлән хәв әна-кәна...
Чунтанах эп саламлатәп –
Хәвән керменне явлатәп:
Чән җапла! Сан керменккү –
Санән пиҗә кәлеткү!
Эс ан тәр усса пуҗа –
Хәв эс пәртен-пәр хуҗа
Хәвән шеп керменккүнте!
Хәвән шикләнне җәнтер!
Керменккүне хәв эс тунә,
Чи мухтавлә мул эс хунә
Хәвән җут керменккүне –
Хәвән пиҗәнне пүне.
Эсә чаплә вай-хәватлә,
Эсә сумлә та сәваплә.
Эсә хәв маттур сыхлавҗә!
Хәвән пурләхна куҗлавҗә!
Саламлатәп тәвәҗә!
Ененсем эс сәвәҗә!
Пәхкалар керменккүне –
Аш-чикне, хитре пүне.
Лайәхрах унпа паллаш –
Пултәр сан хивре малаш.
Керменккү сан пурәнать –
Пурнәҗу аван әнать,
Ма тесен, сан хырәм пур –
Апата вәтет маттур.
Җав апат парать вай-хал,
Хыт әҗлет ура та ал.
Пүләмсем кунта нумай –
Халь кәрсе пәхар җул май.
Пүләмсем – үт клеткисем.
Пурте витәхлә вәсем.
Хыт әрчәҗә самантрах –
Кәшкәрас җук эсә: «Ах!»

Хӳраса та аташса,
Пурнӳн ҫывӳх туслашса
Хӳвӳн шеп керменккӳпе
Ҫытӳхлӳ кӳлеткӳпе.
Пурнӳҫланӳ ӳмӳтӳ,
Пулмӳ пурнӳҫра ҫӳтӳ.
Эс пӳхмашкӳн – пӳхаттир,
Юратать сана уй-хир!
Шутлама та эс пӳлетӳн,
ӳслӳ шухӳшлав илетӳн.
Ыррисем йӳхра нумаи –
Ҫуталать этем самаи.
Ҫутҫанталӳка юрат,
Ырӳ шухӳшсем ҫурат.
Ҫуркунне килсе ҫитсен,
Урама тух ирсерен.
Мечӳк тыт та эс алла –
Чупкала ҫеҫ футболла.
Чир-чӳр ан лектӳр тесен,
ӳҫмелле эмель – селен.
Ҫутҫанталӳк – мӳн анне
Сывлӳхна сиплет санне.
Ҫирӳплетӳпӳр хаваллӳн
Ҫӳкленӳллӳн те мухтавлӳн
Хамӳрӳн керменккене –
Хамӳрӳн кӳлеткене.
ӳҫӳпӳр эфир хавассӳн,
Сывламасӳр ассӳн-ассӳн,
Селена – шеп эмеле,
Тупӳпӳр мая-меле.
Чир-чӳр тарӳ аякка!
Пурнӳпӳр хитре, яка!
Керменкке – ӳт-пӳ ҫӳр ҫул
Сарӳ ҫутӳ хум темчул!

Тупмалли

<i>Вулакансене сённи</i>	3
✓ КЁНЕКЕ УЯВЁ	5
ШАҢКЌРЧ	6
ЭП – ХАВАСЛЌ ПОПУГАЙ	7
КАПЌР ТУМ ХАЛЬ ТЌХЌНАТПЌР	9
САЙККАПА СУЙККА	10
МЕЧЁК	13
ЛАША	14
ЭПЁ	15
ЭП ВЁРЕНТЁП КУШАКА	16
КИРЛЁ ЁЌ	19
ЖИРАФ	20
ВЌРЌМ МЌЙЛЌ ЖИРАФ	22
КЌВАКАЛ ЧЁППИСЕН ЮРРИ	25
САР ЧЕЧЕК	26
ЧИЕСЕМ, ЧИЕСЕМ	27
АСАМЛЌ КЕРМЕН	28
ХЁВЕЛ МУЛКАЧЁСЕМ	30
ПАТТЌР СЫСНА АМИ	31
СЛОН	32
ПАРПУС	33
ВЁРШЁН	35
ВАНЮШПА КАЛУШ	36
МУЗЫКЌЛЛЌ ЌЕМЬЕ	39
ЛИЛА	40
АСАМЛЌ КЕРМЕН ЌИНЧЕН ХЫВНЌ ЮМАХ	43

Литературно-художественное издание
для детей младшего школьного возраста

Раиса Сарби

(Сарби Раиса Васильевна)

СОЛНЕЧНЫЕ ЗАЙЧИКИ

Сборник детских стихотворений

Художник *О.Н.Любимова*

Редактор *И.Г.Бородкина*

Художественный и технический редактор *И.Г.Бородкина*

Корректор *И.Г.Бородкина*

Компьютерная верстка *Т.В.Алексеевой*

Дизайн обложки *Н.Л.Лукиной*

Подписано в печать 30.04.2013. Формат 60x84/16.

Бумага офсетная. Гарнитура Arial_23XP. Печать оперативная.

Физ. печ. л. 3. Тираж 1000 экз. Заказ № К-152.

Отпечатано в типографии ИП Сорокина А.В. «Новое Время».
428034, Чувашская Республика, г. Чебоксары, ул. Мичмана Павлова, 50/1.
Тел.: (8352) 41-27-98, 46-43-46. E-mail: newtime1@mail.ru.

Раиса Сарпи, поэт, Чăваш сăмрăкĕсен Çеçпĕл Мишши ячĕллĕ, Пĕтĕм тĕнчери тĕрĕк халăхĕсен поэзийĕн Нежип Фазыл ячĕллĕ, Пĕтĕм тĕнчери чăвашсен литературин Алексей Талвир ячĕллĕ премисен лауреачĕ, Пĕтĕм тĕнчери халăхсен хушшинчи энергоинформаци наукисен Академийĕн эниологи профессорĕ, Чăваш Республикин культуран тава тивĕçлĕ ёçченĕ, Чăваш тата Раççей писателĕсен союзĕн членĕ, Пĕтĕм тĕнчери халăхсен хушшинчи писательсен союзĕсен пĕрпĕтĕмлĕхĕн хисеплĕ членĕ. Килти телефон: (8 835) 41-87-48. Кĕсье телефонĕ: 8-927-863-80-69.

Ольга Любимова, ўнерçĕ. Тĕрĕк тĕнчин ўнерçисен халăхсен хушшинчи 9-мĕш ёç лабораторийĕн хутшăнçи (2006, Турци).

ЮНЕСКО сұмĕнчи Пĕтĕм тĕнчери художниксен Федерацийĕн тата Раççейри художниксен ёçлĕхлĕ пĕрлĕхĕн членĕ (2007). Вăтăра яхăн кĕнеке илемлетнĕ.

Хайĕн сăввисене икĕ кĕнеке илемлетсе кăларнă. Халăхсен хушшинчи,

Республикăри, регионсем хушшинчи конкурс-фестивальсен дипломанчĕ.

Хайĕн уйрăм выставка-куравĕсене нумай хутчен йĕркеленĕ, коллективлă куравсене час-часах хутшăнать.

Килти телефон: (8 835) 66-45-53.

Кĕсье телефонĕсем: 8-927-844-36-69,

8-927-012-64-64.

